

Aleg. 12

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie gospodarki gminy Zakopanego
i komisji klimatycznej.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisji gminnej w sprawie wniosku p. Ru-
towskiego i tow. w przedmiocie projektu statutu gminnego dla gminy Zakopane
powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. listopada 1903 następujące uchwały:
„I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał stosunki panujące w Za-
kopanem pod względem ustroju gminnego, wykonywania policyi miejscowej i dzia-
łalności komisji klimatycznej.

II. Wniosek p. Dra Rutowskiego i tow. w przedmiocie nadania gminie Za-
kopane powiatu nowotarskiego osobnego statutu gminnego przekazuje się Wydziałowi
krajowemu do zbadania i przedłożenia Sejmowi stosownych wniosków.

III. Z wnioskiem tym przekazuje się Wydziałowi krajowemu petycję o za-
trzymanie komisji klimatycznej w Zakopanem i petycję o wydanie statutu gmin-
nego dla Zakopanego“.

W wykonaniu powyższej uchwały delegował Wydział krajowy komisję ad-
ministracyjną do Zakopanego, która stosunki tamże panujące szczegółowo zbadała
i sprawozdanie Wydziałowi krajowemu przedłożyła.

Z badań tych okazało się, że urząd zarządu gminnego zorganizowany w myśl
ustawy gminnej z dnia 3. lipca 1896, jest dla samej gminy Zakopane zupełnie od-
powiedni i pod tym względem nie wymaga żadnej reformy.

Rada gminna składa się z 30-tu członków, z których 17-tu należy bądź do
inteligencji, bądź zajmując się przemysłem, posiada lepszą kwalifikację, prócz tego
13-tu górali. Naczelnik gminy należy do grona inteligencji.

Etat urzędników jest zupełnie dostateczny i urzędnicy posiadają kwalifikację
ustawą wymaganą.

Kasa gminna obsługiwana jest przez fachowych kasyera i kontrolora, dzien-
niki i księgi kontowe w porządku. Zaległości czynne bardzo małe, a długi zacią-
gnięte zostały na podniesienie Zakopanego jako to 120.000 K tytułem gwarancji
kolejowej, 60.000 K na budowę dróg i chodników, a obecnie zaciąga gmina pożyczkę
400.000 K na budowę wodociągów.

Jeżeli administracja gminy jako takiej, przedstawia się, biorąc rzecz ogół-
nie, dosyć dodatnio, to nie można tego powiedzieć o wykonywaniu policyi miej-
scowej. Wykonywanie policyi miejscowej nie jest odpowiednie, a co gorsza, nie ma
nadziei, ażeby się stosunki poprawiły, gdyby dotychczasowy stan rzeczy istnieć
przestał. Napływ gości do Zakopanego zwiększa się z każdym rokiem, liczba gości
dochodzi do 10.000 osób, ruch w czasie głównego sezonu ogromny, powstają co
chwila nowe hotele, pensjonaty, zakłady przemysłowe i t. d.

Tu wszystko wymaga stałego, ścisłego nadzoru. Nie można się nawet temu
dziwić, że naczelnik gminy, ktokolwiek nim będzie, wyszły z wyborów, liczący się
z właścicielami wil i zakładów i nie mogący całego swego czasu poświęcać sprawom
policyjnym, co szczególnie w czasie wielkiego sezonu jest konieczne; nie jest w sta-
nie ciężkim obowiązkiem wykonywania policyi miejscowej na tak wielkim obszarze
należycie zadość uczynić.

To też Wydział krajowy opierając się na zbadaniu stanu rzeczy na miejscu, tudzież na jednogłosnej uchwale komisji klimatycznej, w której tak naczelnik gminy jak i delegaci Rady gminnej zasiadają, postanowił odnieść się do c. k. Namiestnictwa z wnioskiem o zastosowanie §. 108 ust. z d. 3. lipca 1896 i poruczenie polityki miejscowej komisarzowi rządowemu. W ten sposób stanie się zadość ogólnie odczutej potrzebie.

Przy rozpatrywaniu działalności komisji klimatycznej dostrzeżono kilka wadliwości, szczególnie pod względem sposobu budżetowania, prowadzenia rachunkowości i kasowości, tudzież pod względem gospodarki zwłaszcza w kierunku utrzymania w należytym stanie ulic i placów.

Wadliwości te dadzą się jednak z łatwością usunąć przez odpowiednie zmiany w statucie uzdrowiska.

Wydział krajowy wdraża przeto równocześnie rokowania w tym przedmiocie z c. k. Namiestnictwem, a gdy porozumienie nastąpi, nie omieszkają złożyć o stanie rzeczy Wys. Sejmowi wyczerpującego sprawozdania. Natomiast już obecnie oznajmić musi Wydział krajowy, że nie mógłby przedłożyć wniosku o nadanie gminie Zakopanego osobnego statutu, zwinięcia komisji klimatycznej i poruczenia jej agend i funduszy Zwierzchności i Radzie gminnej.

Wydział krajowy uznaje, że Rada gminna zakopańska złożona z osób inteligentnych, chętnych do pracy i ze stosunkami miejscowymi dokładnie obznajomionych, czyni wiele w granicach swego zakresu działania, aby Zakopane z każdym rokiem więcej się rozwijało i podnosiło — niepodobna jednakowoż zapominać o tem, że dzisiejsza instytucja stacji klimatycznej może swem współudziałem w pracy nad podniesieniem Zakopanego wiele dodatniego zdziałać. Dzisiejszy statut uzdrowiska umożliwia przedewszystkiem władzom (Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu), korporacyom (Towarzystwu tatrzańskiemu), właścicielom zakładów leczniczych, właścicielom wил i gościom wprowadzać w skład komisji wybitne fachowe, a nawet zamiejscowe osobistości, które zastanawiać się winny nad rozlicznymi sposobami podniesienia stacji klimatycznej.

Do podobnych czynności nie posiada Rada gminna, jako ciało zbyt ciężkie, dostatecznych fachowych kwalifikacyj, przyczem nie można zapominać, że reprezentuje ona przedewszystkiem interesa wielkiej gminy Zakopanego, mniej zatem interesa innych czynników, które do stacji klimatycznej należą.

Wniosek o nadanie gminie Zakopanego osobnego statutu i powierzenia jej agend i funduszy stacji klimatycznej, który Wys. Sejmowi w ubiegłej sesji przedłożony został, uznaje potrzebę wzmocnienia zastępu inteligencji w Radzie gminnej, a to przez ustanowienie osobnego koła inteligencji (art. IV.) z osób w §. 1. pod 2 w ordynacyi wyborczej wymienionych.

Otóż takie wzmocnienie zastępu fachowej inteligencji w Radzie gminnej, ażeby ją do zarządu klimatyką uczynić zdolną, napotkałoby na pewne trudności. Zakopane nie jest siedzibą poważniejszych instytucyj — brak zatem osób stale w miejscowości tej zamieszkałych, które zdołałyby wzmocnić fachowymi siłami obecną Radę gminną. O ile zaś czynniki te zamieszkują stale w Zakopanem, wchodzą już w skład reprezentacyi gminnej.

Z powyższych powodów ogranicza się Wydział krajowy do przedstawienia wniosku:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.